

DACIDAVA?

de

S. DUMITRAȘCU

„O serie de cetăți pe pământ și lemn pe vîrfuri de deal, sau de așezări pe cîte un promontoriu se constată atît în Ardeal: Sighișoara, Lechința de Mureș, *Șimleul Silvaniei* (s.n.), Măgura (1. Moigrad, Zalău), Sărățel (r. Bistrița), Zetea, Covasna (cu ziduri de piatră în «opus incertum», cu lut), Jigodin (r. Miercurea Ciucului), Bedehaza (1. Sf. Gheorghe), Căpîlna (r. Sebeș Alba), Tilișca (r. Sibiu), și Bănița (r. Petroșani) — ultimele trei de tipul celor din Munții Orăștiei — Arpașul de sus (r. Făgăraș), Cugir, Deva etc., cît și în Banat (Vărădia—Arcdava, Pecica, Satu Mic (1. Lugo)), Jidova — Oreșat) în mijlocul a nenumărate așezări civile”¹

Legătura pe care o vom face mai jos, ne grăbim de la început s-o afirmăm, între Docidava — Dacidava pomenită de Ptolemeu și descoperirile dacice de la Șimleul Silvaniei, are caracterul unei largi ipoteze de lucru. Ea este în același timp numai o încercare de rezolvare a unei probleme de geografie a Daciei antice.

În cunoscutul său *Indreptar geografic*, geograful Ptolemeu descrie și *Așezarea Daciei*². Pe lîngă hotarele și vecinii, rîurile și populația Daciei amintește și „Cele mai însemnate orașe din Dacia”³ printre care și Docidava (47°20'; 48°). Este una din cele 8000 de localități, din cuprinsul lumii cunoscute de acest învățat și căroră fondatorul geografiei matematice le-a indicat coordonatele geografice. Trebuie să mai adăugăm că geograful alexandrin s-a folosit pentru regiunile nordice de determinările cartografice făcute înaintea sa de, contemporanul său, geograful Marinus din Tyr⁴.

¹ C. Daicoviciu, *IstRom*, I, Buc., 1960, p. 275.

² Ptolemeu, *Indreptar geografic*, III, 8, 1—4.

³ *Idem*, *ibidem*, III, 8, 4; cf., *Izvoare privind istoria României*, I, Buc., 1964, p. 545.

⁴ *Izvoare privind istoria României*, I, Buc., 1964, p. 535.

Studiile istorice moderne⁵ cu privire la Dacia au cercetat și interpretat știrile lăsate de către Ptolemeu. În aceste cercetări au fost abordate de multe ori și problemele geografiei Daciei antice stabilindu-se în principal următoarele:

a) localitățile pomenite de Ptolemeu (și în unele cazuri și în alte texte) și identificate sigur pe teren⁶, datele fiind coroborate cu alte știri istorice, epigrafice și arheologice.

b) localitățile identificate ipotetic pe teren⁷ cu cetăți sau așezări cercetate numai arheologic.

c) localități neidentificate pe teren cu o cetate sau așezare dacică, deși ele au fost plasate, în conformitate cu coordonatele ptolemeice în spațiul locuit de poporul geto-dac sau de alte neamuri⁸.

Există, pe de altă parte, cetăți și așezări dacice care nu apar la Ptolemeu sau în alte texte, ele fiind atestate numai arheologic⁹.

Localitatea Docidava, cunoscută de Grigore Tocilescu¹⁰, amintită de A. D. Xenopol¹¹ și N. Iorga¹² este, pare-se, prima dată discutată mai pe larg cu

⁵ C. Goos, *Studien zur Geographie und Geschichte der Trajanischen Daciens*, Sibiu, 1874, pp. 15—18; Gr. Tocilescu, *Dacia înainte de romani*, Buc., 1880, p. 429; Brandis, *Dacia*, în *RE*, s.v.; G. Schütte, *Ptolemy's Maps of Northern Europe*, Copenhaga, 1917 (nouă inaccesibilă); V. Pârvan, *Getica*, Buc., 1926, p. 256; C. Daicoviciu, *La Transylvanie dans l'antiquité*, Buc., 1945, pp. 61—67.

⁶ C. Daicoviciu, *Cetatea dacică de la Piatra Roșie*, Buc., 1954, p. 12, C. Daicoviciu și H. Daicoviciu, *Sarmizegethusa*, Buc., 1963, pp. 32—35; C. Daicoviciu, *Porolissum*, în *RE*, s. v.; *idem*, *Potaissa*, în *RE*, s. v.; *idem*, *IstRom*, I., Buc., 1960, pp. 234—261; Radu Vulpe, *Angustia*, în *În amintirea lui C. Giurescu*, Buc., 1944, pp. 551—559.

⁷ R. Vulpe, *Piroboridava*, Buc., 1931, pp. 3—34; *idem*, *Piroboridava*, în *RevArch*, XXXIV, 2, 1931, pp. 236—276; *idem*, *Dacia*, NS, I, 1957, pp. 162—164; *idem*, *Argedava*, în *OmCD*, Buc., 1960, pp. 557—564; C. Daicoviciu, *IstRom*, I, 1960, p. 273 „Afară de Poiana (Piroboridava) și Popești (poate Argedava), nici una din așezările din Muntenia și Moldova nu poate fi încă identificată cu vre-o localitate daco-getă cunoscută”; H. Daicoviciu, *Insemnări despre Dacia* (IX), în *Steaua*, XIX, 2, (217), 1968, pp. 82—84; Gh. Ștefan, *Dinogetia, a problem of ancient topography*, în *Dacia*, NS, II (1958) pp. 317—329; N. Gostar, *Cetățile dacice din Moldova și curecirea romană la nordul Dunării de jos*, în *Apulum*, V. Buc., 1965, p. 146 și nota 19; I. H. Crișan, *Ziridava*, în *Apulum*, V. Buc., 1965, pp. 127—134; Al. Vulpe, *Ptolemy and the ancient geography of Moldavia*, în *Studii Clasice*, VI, Buc., 1964, pp. 233—246.

⁸ Este cazul unor așezări plasate pe teritoriul Poloniei, Slovaciei, Ungariei, în zona transcarpatică sau chiar pe teritoriul patriei noastre v. V. Pârvan, *Getica*, Buc., 1926, harta II, cu Expansiunea getică în Europa centrală și sud-vestică în mileniul I a Chr., C. Daicoviciu, *Insemnări despre daci* (IV), în *Steaua*, VI, 4, 1955 pp. 122—123; *idem*, *ibidem*, în *Steaua*, V, 6, 1955, pp. 114—115; *idem*, *Politica externă a regilor daci*, în *Revista Română de Studii Internaționale*, 1—2, Buc., 1967, p. 148. nota 21.

⁹ *IstRom*, I, Buc., 1960, p. 275 (din Transilvania și Banat, cu excepția Vărădia—Arcidava); p. 273 cele din teritoriile extracarpate (Muntenia, Oltenia, parțial Moldova și Dobroga cu excepția Aegyssus — Tulcea, Dinogetia — Garvăn, Troesmis — Iglia și Genucla, neidentificată încă). Pentru Crișana amintim Berindia și Clit (j. Arad) inedite

¹⁰ v. nota 5, *supra*

¹¹ A. D. Xenopol, *Istoria Românilor din Dacia Traiana*, I, Buc., 1913, p. 71

¹² N. Iorga, *Istoria Românilor*, I, partea II-a (Sigiliul Romei), Buc., 1936, p. 15

prilejul analizării toponimiei dacice de V. Pârvan. În cunoscuta sa sinteză asupra istoriei, civilizației și culturii geto-dace Pârvan scria: Δοκιδάουα la ESE de 'Ρουκκόνιον; așezat de Schütte (fig. 17) — fără nici o justificare tocmai departe în NV, la ieșirea de S a pasului Dukla, în Carpații Slovaciei. Numele pare autentic; dar pronunțarea e suspectă: credem că de fapt e vorba de o Δακιδάουα cu a pronunțat ca o, într-un ținut de limbă amestecată (sîntem după Ptolemaeus încă tot în teritoriul anartic) și unde dacii fuseseră încă de mult pătrunși de sciți, iar mai târziu de celți¹³. Mai apoi C. C. Giurescu încearcă chiar o fixare a acestei localități în Crișana „Dokidava (Δακιδάουα) poate Dacidava), în partea de nord a Crișanei”¹⁴. Apoi localitatea nu a fost amintită în mod special în cercetările mai noi¹⁵.

Ce se poate spune în urma celor relatate mai sus despre Docidava¹⁶? După cîte ne dăm seama, și ne fiind pare-se contestat acest lucru de nimenea, este o localitate dacică plasată de către Ptolemeu undeva în nord vestul Daciei, între Ruconium¹⁷ (46°30'; 48°10') și Porolissum¹⁸ (49°; 48°), iar mai la sud,

¹³ V. Pârvan, *Getica*, Buc., 1926, p. 256

¹⁴ C. C. Giurescu, *Istoria Românilor*, I, Buc., 1935, harta nr. 4 așează Docidava? (Dacidava) undeva pe Crasna; *idem*, *Istoria Românilor*, Buc., 1943, p. 53, și harta nr. 2, așezînd Docidava? (Dacidava) undeva pe Crasna, lângă Carei Mari și tot pe aceeași hartă Ulpianum pe Crișul Repede lângă sau la Oradea Mare; *cf. idem*, *Istoria Românilor*, I, Buc., 1946, p. 97

¹⁵ I. L. Russu, *Limba traco-dacilor*, Buc., 1959, p. 64 și harta de la sfîrșit; *idem*, *Limba traco-dacilor*², Buc., 1967, p. 101 „— dava (Hsch. δῆα), element final în topon. compuse ca, Acidava, Argedava, Clepidava, Petrodava, Piroboridava, var. — deva (Pulpudeva, Iord., *Get.*, azi Plovdiv) etc., vreo 20 de exemple în Dacia; însemna „așezare, sat, localitate...”, în harta de la sfîrșit notează pe Crișuri, în spre cîmpie, pe Anarți și pe Teuriști pe Someș și Crasna la nord de Porolissum. Între Tisa și Someș așează localitatea Ruconium.

¹⁶ Considerînd Docidava ca un toponimic dac, analiza lingvistică a cuvîntului nu face, în nici-un caz, obiectul lucrării noastre.

¹⁷ V. Pârvan, *Getica*, Buc., 1926, p. 256 „Ρουκκόνιον cel mai NV oraș al Daciei. După nume celtic: corespunde perfect așezării extreme nord-vestice a anarților celtici. Altfel, necunoscut”. Să poată fi identificat acest Ruconium cu zona Medieșului Aurit (unde a fost descoperit un tezaur de monede dace sau costoboce? și mai apoi o așezare dacică de epocă romană v. S. Dumitrașcu, T. Bader, *Așezarea dacilor liberi de la Medieșul Aurit*, Oradea 1967, pp. 8—9) este greu de spus, cu toate că este singura „posibilitate” arheologică în acest sens, între Someș și Tisa, pînă acum; să fie mai spre sud-vest, în zona Carei-Ciumești cu deosebit de numeroase descoperiri celtice, pare posibil, dar nimic nu ne îndreptățește la o astfel de identificare, v. Vl. Zirra, *Un cimitir celtic în nord-vestul României*, Baia Mare, 1967, *passim*; sau este undeva mai spre nord-vest, în Slovacia, unde printre altele, la Zemplin s-au făcut descoperiri celtice și dacice (după părerea noastră o cetățuie dacică) v. Blažej Benadič, în *Germania*, 43, 1, 1965, pp. 63—83. Nimic nu ne îndreptățește, deocamdată, argumentat, să ne raliem la nici una din aceste posibilități.

¹⁸ Este singura localitate, dintre acestea, identificată precis istoric, arheologic și epigrafic v. C. Daicovicu, *Porolissum*, în *RE*, s.v.

undeva în Bihor, V. Pârvan amintește Ulpianum¹⁹ (47°30'; 47°30'), pe care C. C. Giurescu îl plasează în jurul Oradiei.

Fără a considera, fapt remarcat de mulți dintre cercetători, că Ptolemeu înregistrează exacte coordonatele geografice ale localităților, dar avînd în vedere că Porolissumul este localizat exact, poate am fi mai aproape de adevăr să situăm Docidava, tot pe Crasna, dar mai spre sud-est în zona Șimleului Silvaniei. Latitudine identică a celor două localități, Docidava (47°20'; 48°) și Porolissum (49°; 48°) ar fi astfel mai lesne de înțeles, longitudinea plasînd Docidava undeva mai spre vest și în orice caz mai la nord de Ulpianum (47°30', 47°30') ce se află undeva în sud-est.

În zona Carei, tot pe valea Crasnei, descoperirile arheologice nu ne permit deocamdată să plasăm Docidava aici. Ele demonstrează în schimb, pe lîngă descoperirile dacice, o puternică enclavă celtică²¹ și nu o așezare dacică de o oarecare amploare, așa cum sînt multe din cele pomenite de Ptolemeu și identificate de cercetarea modernă. Așezarea geografică a „tîrgurilor“ și cetăților sau cetățuilor dacice pomenite în vremea Daciei libere, contravine oarecum așezării Docidavei în zona de cîmpie a Careiului, fără ca acest lucru să fie imposibil (un exemplu îl constituie Peca identificată, cu probabilitate, de I. H. Crișana cu Ziridava).

Mi se pare mai verosimilă situarea Docidavei mai spre sud, tot pe valea Crasnei, unde geografic există condiții mai adecvate de amplasare a unei așezări oppidane, în regiunea aceasta deosebit de fertilă și diversă, de întîlnire a cîmpiei cu dealurile piemontane, avînd Măgura Șimleului drept cel mai bun punct de observație și de apărut pe valea deschisă spre vest a Crasnei și corespunzînd, oarecum, latitudinii arătate de Ptolemeu. Nu în ultimul rînd, descoperirile arheologice, pe care le vom trece în revistă mai jos, ne face să credem mai îndreptățită părerea că Docidava, dacă a existat cu adevărat în acest spațiu geografic și pînă la noi descoperiri arheologice sau de altă natură, poate fi așezată, cu probabilitate, în zona Șimleului Silvaniei.

De pe Măgura de la Șimleul Silvaniei, sau din zona aferentă, provin, afară de o serie de descoperiri predacice sau post romane, descoperiri dacice semnificative, rezultate atît în urma descoperirilor întîmplătoare, cît și în urma unor, deocamdată sumare, cercetări sistematice.

Pînă în 1944 descoperirile făcute în diferite puncte ale Măgurii de la Șimleul Silvaniei, deși nu proveneau din cercetări sistematice, puteau constitui un indiciu privind locul pe care l-a ocupat în antichitate, în La Tène, în cazul nostru, fără a lua în considerare descoperirile din epoca primitivă sau cele

¹⁹ V. Pârvan, *Getica*, Buc., 1926, p. 251 îl așează prin Bihor; C. C. Giurescu lîngă Oradea Mare, v. nota 14 *supra*; N. Gostar identifică Ulpianul cu Bologa, acest toponimic latin nu poate fi înțeles decît în Dacia Romană — informație verbală N. Gostar — Iași v. N. Gostar, *Ulpianum* (Ptolemeu, *Georg*, III, 8, 4) *Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza“ din Iași*, SN, Secțiunea III, a Istorie Tom XV, Fasc. 2, 1969, pp. 171—176.

²⁰ v. nota 14 *supra*.

²¹ v. nota 17 *supra*.

prefeudale. În punctul „Cetate” al Măgurei au fost găsite cioburi celtice și romane, podoabe de bronz (brățări) celtice. Din viile de pe Măgură, fără a se preciza locul, provin 72 monede emise de orașele Apollonia și Dyrrachium însoțite de imitații contemporane „dubioase”. Tot aici a fost găsită o monedă de argint barbară (foarte probabil dacică) și una de aur de la Filip al II-lea²².

După război s-au făcut cercetări sistematice, de către Marius Moga, pe Măgura Șimleului și în împrejurimi. Ele s-au soldat cu următoarele rezultate: pe unul „dintre vîrfurile Măgurii” (?) s-a aflat în 1945 un tezaur de podoabe dacice de argint, vîndute Muzeului din Sf. Gheorghe. În același loc s-a efectuat un sondaj. Cercetările i-au condus pe arheologii care au efectuat acest sondaj la următoarea concluzie: „nu ne găsim în fața unei așezări, ci numai a unei locuințe izolate, înconjurată de două morminte și două gropi. Însuși terenul pe care s-a făcut descoperirea nu este propriu unei așezări mai mari, din cauza pantei extrem de înclinată”²³. La punctul trigonometric 596, unde s-au efectuat cinci sondaje s-a găsit de asemenea material ceramic dacic²⁴. Din aceeași sursă aflăm că la Șimleul Silvaniei a fost descoperit întîmplător și un tezaur compus din 35 monede romane republicane²⁵.

Tezaurul de podoabe dacice a fost publicat în 1951²⁶, iar mai recent descoperirile de la Șimleul Silvaniei au fost din nou luate în considerare de către D. Protase²⁷ și analizate într-o lucrare privind riturile funerare la daci, unde amintește și două morminte tumulare dacice la Șimleu (?).

Caracteristic acestor descoperiri este găsirea lor întîmplătoare și neverificarea suficientă pe teren, dar în același timp numărul și valoarea lor indiscutabilă ne permit să vorbim în zona Măgurei Șimleului și împrejurimi²⁸ de exis-

²² M. Roșka, *Thesaurus antiquitatum Transsilvanicarum*, I. Praehistorica, Cluj, 1942, pp. 274—275, fig. 329 pare a fi mai degrabă un vas dacic, nu unul din epoca bronzului; la pagina 357 apare și Șimleul Silvaniei inclus în harta cu descoperiri de monede barbare.

²³ M. Moga și colab., *Traiul populației daco-romane și barbare la granița de vest a Daciei romane*, în *SCIV*, I, 1950, pp. 131—135.

²⁴ *Idem*, *ibidem*, p. 129.

²⁵ *Idem*, *ibidem*, p. 131—132.

²⁶ Székely Zoltán, *Tezaurul dacic de la Șimleul Silvaniei*, în *Materiale și cercetări de istorie veche*, Buc., 1951, pp. 45—49 (nouă inaccesibil).

²⁷ D. Protase, *Riturile funerare la daci și geto-daci* (manuscris) unde se reamintesc: tezaurul de argint, 35 denari republicani, morminte tumulare și în groapă(?) după M. Moga și Székely Zoltán. Tot în această lucrare este amintit un cimitir dacic la Giurtelec, lângă cătunul Valea Tăutului, la locul Coasta lui Damian. S-a descoperit un mormînt de incinerare (o urnă funerară, o oală și un blid înalt) ce se crede că aparține așezării de pe Măgura? v. *SCIV*, I, 1950, p. 132). Îi mulțumim și pe această cale lui D. Protase care ne-a pus la dispoziție manuscrisul amintit. De altfel (fără a se preciza epoca) la Șimleu este amintit și un alt cimitir de incinerare, la săparea fundației hotelului local, în centrul orașului de azi (cimitir cu urne sparte, cenușe, oseminte omenești, cioburi și prîsnele)? v. M. Roșka, *op. cit.*, p. 274.

²⁸ v. M. Roșka, *op. cit.*, p. 359, harta cu Spätkeltische (dakische) Silberfunde, nr. 38; M. Macrea, *Bibliografia Daciei romane*, (1936—1948), în *AISC*, 1944—1948, Cluj 1949 p. 359, nr. 30 amintește un tezaur de monede dacice de argint(?); recent I. Glodariu a publicat tezaurul de podoabe dacice găsite aici v. *Tezaurul dacic de la Sărmășag*, în *ActaMN*, V, 1968, Cluj, pp. 409—417.

tența unor așezări dacice incontestabile. Căci nimeni nu va putea susține, cu argumente temeinice, că cele două tezaure de argint, tezaurele de monede din aceeași epocă și descoperirile de ceramică dacică aparțin unei așezări insignifiante (o locuință etc).

În spiritul celor de mai sus amintim că în iarna anului 1969, cu ocazia semi-centenarului liceului „Simion Bărnuțiu” din Șimleul Silvaniei, am încercat să determinăm, printre altele materiale arheologice (neolitic, epoca bronzului, hallstatt), ceramică dacică, provenind de pe Măgura, fără a se ști exact de unde. Ceramica cercetată de noi este cea obișnuită în așezările dacice din sec I î.e.n. — I e.n. Vase lucrate cu mâna, vase borcan (ornamentate cu briuri alveolare și butoni, cu striuri și incizii în val) și fructiere lucrate de asemenea cu mâna (care pot să postuleze datarea descoperirilor dacice de pe Măgura și în sec. II î.e.n.). Pasta este cea cunoscută — poroasă, folosind degresanți, de culoare negricioasă și cărămizie. Din pastă fină cenușie s-au lucrat vase la roată, din care colecția Liceului din Șimleu deține câteva picioare de fructieră, goale în interior²⁰.

În toamna anului 1969 am efectuat câteva sondaje și periegeze pe Măgura Șimleului. Cu această ocazie am constatat că pe Măgura Șimleului, pe vârful Cetate (Várhegy) apare răspândit la suprafața terenului material ceramic numeros, aparținând culturii Wietenberg, epocii dacice și din epoca feudală. Sondajele efectuate ne-au condus la următoarea concluzie: pe acest vîrf, unul din cele mai înalte spre Crasna (spre actualul oraș Șimleu) cu o poziție strategică excelentă, sub cetatea medievală a Báthoreștilor, și peste locuirea din epoca bronzului, a existat o așezare dacică locuită intens. Rosturile ei nu putea fi exclusiv păstorești. Înfățișarea locului, pe lângă posibilitățile de supraveghere a văii Crasnei, pe care le oferă, ne demonstrează mai degrabă că este vorba de o așezare și cu rosturi defensive. Vîrfurile „Cetate” este înconjurat de trei pante abrupte și legat cu o șeaună îngustă de restul înălțimilor Măgurei. Se pare că pe locul cel mai îngust al înșeuării a fost practicat un șanț, greu de determinat astăzi din cauza construcțiilor feudale și moderne, a plantațiilor de pomi fructiferi și vie.

Ceramica găsită aici (și pantele sînt pline de fragmente ceramice) nu permit considerarea locuirii de pe „Cetate” drept o așezare păstorească³⁰. E drept, pantele și platourile Măgurei ofereau excelente pășuni, dar atunci așezarea se putea constitui pe unul din platourile din spatele Cetății. Poziția excelentă a acestui vîrf nu a scăpat nici celor din evul mediu care au construit aici Cetatea Báthoreștilor, de la care, credem, își trage numele și vîrfurile. Foarte probabil, avînd la început rosturi păstorești, ea a primit apoi rosturi mai largi, de Cetățuie (cu întărituri de pămînt și lemn?), vizînd scopuri defensive, așezarea de pe cetate a fost o veritabilă cetățuie dacică.

²⁹ Materialele ne-au fost puse la dispoziție de prof. I. Căbuz de la Liceul „Simion Bărnuțiu” din Șimleul Silvaniei, pentru care-i mulțumim și pe această cale.

³⁰ Ceramică lucrată cu mâna (vase borcan, cu briuri alveolare și butoni, striuri din pastă poroasă) și la roată din pastă fină (fructiere, străchini) v. S. Dumitrașcu și I. Căbuz, *Descoperiri arheologice la Șimleul Silvaniei* (manuscris).

Este posibil ca pe Măgura să existe și alte puncte cu caracter de așezare întărită, cu scopuri defensive, dar pînă la descoperirile viitoare, așezarea întărită (natural și poate artificial) de la locul Cetate ne oferă cea mai sigură atestare topografică a unei cetăți dacice, în genul cetăților de pămînt și de lemn specificate de C. Daicoviciu, printre care și Șimleul Silvaniei³¹. Deci pe „Cetate”, nu poate fi vorba, după părerea noastră, de o locuire de scurtă durată (o locuință etc), descoperirile făcute pînă în prezent ne indică mai degrabă o cetăție dacică locuită îndelung și datînd din sec. I i.e.n. — I e.n.

De această cetăție (așezare cu resturi defensive) legăm, deocamdată numele suspomenitei Docidave, dacă ea a existat cu adevărat. Nu este exclus ca cercetările viitoare să identifice pe Măgura Șimleului mai multe puncte cu foste cetăți de pămînt și lemn³².

Descoperirile de la Șimleul Silvaniei, în totalitatea lor, cu precizările făcute asupra descoperirilor de pe „Cetate”, unde avem o așezare cu scopuri defensive, ne permit să considerăm că pe Măgura Silvaniei a viețuit, nu cîteva familii dacice, ci o comunitate puternică, cu avuții însemnate și avînd legături cu lumea din jur (tezaure de podoabe, de monede grecești din Dyrrhichium și Apollonia, de denari romani republicani). Cercetările viitoare nu pot decît să consolideze acest tablou și nici decum să-l diminueze.

În încheiere se mai cuvin amintite cîteva precizări:

a) în rîndurile noastre ne-am raliat la emendarea făcută de V. Pârvan în sensul Docidava (Dokidava)=Dacidava (Dakidava)³³, localitate pomenită de Ptolemeu undeva în nord-vestul pămînturilor dacice.

b) am considerat, că pînă la noi descoperiri, localitatea Dacidava așezată de C. C. Giurescu pe valea Crasnei³⁴, în cîmpie, undeva lîngă Carei, poate fi plasată, pe baza coordonatelor relative (dar și în raport cu Porolissimul) lăsate de Ptolemeu, mai la sud-est, tot pe valea Crasnei, în zona Șimleului Silvaniei.

c) pe baza descoperirilor arheologice anterioare și a identificării așezării (după noi cetăție) cu scopuri defensive de la locul „Cetate” de pe Măgura Șimleului, locuită însă intens și îndelungat (nu numai o locuință³⁵), încercăm să întărim cele scrise de C. Daicoviciu, că la Șimleul Silvaniei se află o cetate de pămînt și lemn sau cel puțin o așezare pe un promontoriu, avînd scopuri defensive³⁶.

d) ne gîndim, ca o ipoteză cu larg caracter de lucru, că această Dacidavă amintită de Ptolemeu, emendată sub acest aspect lingvistic de V. Pârvan se poate lega de descoperirile arheologice de pe Măgura Șimleului, deocamdată,

³¹ v. nota 1 *supra*.

³² La locul „Virful Șoimilor” a fost găsită de către elevi ai Liceului din Șimleu ceramică hallstattiană și dacică - lucrată cu mîna și la roată (sec. I i.e.n. — I e.n.) studiată de noi în iarna anului 1969.

³³ v. nota 13 *supra*.

³⁴ v. nota 14 *supra*.

³⁵ v. *supra* și nota 23.

³⁶ v. C. Daicoviciu, *IstRom*, I., Buc., 1960, p. 275.

de cea de pe Cetate, în sensul celor arătate cu privire la cetățile dacice de C. Daicoviciu.

Să fie oare Dacidava la Șimleul Silvaniei, cu certitudine? Nu putem ști, dar poate nici, atât de temeinic, nega.

Descoperirile viitoare vor confirma sau infirma această ipoteză. În ce ne privește, nu putem respinge deocamdată în mod concret această presupunere. Sigure și concrete rămân descoperirile dacice de aici, vădind o numeroasă populație dacică în aceste părți, și avînd o așezare întărită la locul „Cetate” de pe Măgura Șimleului.

Sigur este de asemenea că, Dacidava, nume sonor și mîndru (poate din această pricină puțin neverosimil) va mai gravita multă vreme în sfera relativității. Numai o inscripție, foarte puțin probabil vreodată, ar tranșa definitiv problema.

Cert este însă că Măgura Șimleului constituia pentru valea Crasnei, pînă spre Cîmpia Vestică, cel mai important punct strategic, și cine o stăpînea domina teritoriile din zona Marghita — Carei — Șimleul Silvaniei. Între secolul I. î.e.n. — I. e.n. aceștia au fost dacii din această zonă, cu așezările întărite de pe vîrfurile acestei fortărețe naturale. În ce raporturi se vor fi găsit ei cu enclava celtică din zona Carei, este greu de spus. Poate au fost la început supuși (sau în relații războinice), pe Măgura sînt și descoperiri celtice, apoi însă cu siguranță, cel puțin în vremea lui Burebista, dacă nu mai înainte, puterea celtică — vremelnică a fost înlăturată, fără ca celții din zona Carei să dispară cu totul, dar existînd în sensul intereselor poporului geto-dac.

Se pare, deocamdată nu cunoaștem descoperiri mai tîrzii de sec. II. e.n., că războaiele daco-romane au pus capăt, cel puțin așezărilor fortificate de pe Măgură²⁷. Existența lor nu putea fi permisă în coasta fortificațiilor Bologa-Porolissum. Doar cercetările viitoare vor putea indica ce s-a întîmplat cu dacii de aici după 106 e.n.

DACIDAVA?

Zusammenfassung

Auf Grund archäologischer Entdeckungen und der von Ptolemäus festgelegten geographischen Koordinaten, lokalisiert der Verfasser — mit grosser Wahrscheinlichkeit — *Dokidava* nicht in die Zone von Carei, sondern wieder neben den Fluss Crasna bei Șimleul Silvaniei (s. Ptolemäus: *Dokidava* — 47°20'; 48°; *Porolissum*: 49°; 48°).

²⁷ v. C. Daicoviciu, în *Klio*, 38, 1960, p. 180, inscripția din Corinth pusă în amintirea lui C. Caelius Marțialis, participant la al doilea război dacic, care ne relatează: *secunda expeditione qua universa Dacia devicta est*. În sensul de Dacia lui Decebal, nu Dacia romană de mai tîrziu.